

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEP SODIŠČA (šesti senat)

z dne 19. novembra 2015 *

„Predhodno odločanje — Člen 99 Poslovnika Sodišča — Varstvo potrošnikov — Direktiva 93/13/EGS — Člena 1(1) in 2(b) — Nepošteni pogoji v potrošniških pogodbah — Poroštvena pogodba in pogodba o zavarovanju z zastavo nepremičnine, ki ju s kreditno ustanovo sklenejo fizične osebe, ki delujejo za namene zunaj svoje poslovne ali poklicne dejavnosti in niso funkcionalno povezane z gospodarsko družbo, za katero dajejo jamstvo“

V zadevi C-74/15,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Curtea de Apel Oradea (pritožbeno sodišče v Oradei, Romunija) z odločbo z dne 5. februarja 2015, ki je prispela na Sodišče 18. februarja 2015, v postopku

Dumitru Tarcău,

Ileana Tarcău

proti

Banca Comercială Intesa Sanpaolo România SA in drugim,

SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi A. Borg Barthet, v funkciji predsednika senata, M. Berger (poročevalka), sodnica, in S. Rodin, sodnik,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za D. Tarcău in I. Tarcău C. Herța, odvetnik,
- za Banca Comercială Intesa Sanpaolo România SA in druge L. Bercea, odvetnik,
- za romunsko vlado R. H. Radu, R. I. Hațieganu in A.-G. Văcaru, agenti,
- za češko vlado M. Smolek in J. Vlácil, agenta,

* Jezik postopka: romunščina.

- za nemško vlado T. Henze in J. Kemper, agenta,
- za špansko vlado A. Gavela Llopis, agentka,
- za Evropsko komisijo C. Gheorghiu in D. Roussanov, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi odločeno z obrazloženim sklepom v skladu s členom 99 Poslovnika Sodišča,

sprejema naslednji

Sklep

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 1(1) in 2(b) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med D. in I. Tarcău na eni strani ter Banca Comercială Intesa Sanpaolo România SA in drugimi na drugi strani v zvezi s pogodbo o zavarovanju z zastavo nepremičnine in poroštveno pogodbo.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V deveti in deseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je navedeno:

„[...] kupce blaga in storitev je treba zaščititi pred zlorabo moči prodajalca ali ponudnika, zlasti pred enostranskimi tipskimi pogodbami in nedovoljeno izključitvijo temeljnih pravic v pogodbah[;]

[...] učinkovitejše varstvo potrošnika [je] mogoče doseči s sprejetjem enotnih predpisov glede nedovoljenih [nepoštenih] pogodbenih pogojev; [...] taki predpisi [se morajo] uporabljati za vse pogodbe, sklenjene med prodajalci ali ponudniki in potrošniki; [...] iz te direktive [je treba] med drugim izključiti pogodbe o zaposlitvi, pogodbe o dednih pravicah, pogodbe o pravicah iz družinskega prava ter pogodbe o pridružitvi in oblikah organizacije podjetij ali sporazume o partnerstvu“.

- 4 Člen 1(1) te direktive določa:

„Namen te direktive je približati zakone in druge predpise držav članic o nedovoljenih [nepoštenih] pogojih v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom.“

- 5 V členu 2 navedene direktive sta pojma „potrošnik“ in „prodajalec ali ponudnik“ opredeljena tako:

„V tej direktivi:

[...]

- (b) ‚potrošnik‘ pomeni vsako fizično osebo, ki v pogodbah, zajetih s to direktivo, deluje za namene, ki so izven njene poslovne ali poklicne dejavnosti;

- (c) „prodajalec ali ponudnik“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki v pogodbah, zajetih s to direktivo, deluje za namene, ki sodijo v okvir njene poslovne ali poklicne dejavnosti, bodisi na javnopravnem bodisi zasebnopravnem področju.“

Romunsko pravo

- 6 Zakon št. 193/2000 o nepoštenih pogojih v pogodbah, sklenjenih med trgovci in potrošniki (Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori) v ponovno objavljene različici (*Monitorul Oficial al României*, del I, št. 305, z dne 18. aprila 2008) je namenjen prenosu Direktive 93/13 v nacionalno pravo.
- 7 Člen 1(1) tega zakona določa:
- „Vsaka pogodba, sklenjena med trgovcem in potrošnikom zaradi prodaje blaga ali opravljanja storitev, vsebuje pogodbene pogoje, ki so jasni in nedvoumni ter za katerih razumevanje ni potrebno posebno znanje.“
- 8 Člen 2(1) istega zakona določa:
- „Potrošnik je vsaka fizična oseba ali skupina fizičnih oseb, povezanih v združenje, ki na podlagi pogodbe s področja uporabe tega zakona deluje za namene, ki ne spadajo v okvir njene poslovne, industrijske ali proizvodne, obrtne ali poklicne dejavnosti.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 9 Banca Comercială Intesa Sanpaolo România SA (v nadaljevanju: banka Sanpaolo) kot kreditodajalec in SC Crisco SRL (v nadaljevanju: družba Crisco), gospodarska družba v vlogi kreditojemalca, sta 24. oktobra 2008 sklenili kreditno pogodbo. Zadnjenavedeno družbo je zastopal Cristian Tarcău kot edini družbenik in poslovodja.
- 10 D. Tarcău in I. Tarcău sta 7. avgusta 2009 na prošnjo svojega sina, C. Tarcăua, ki je želel pridobiti povečanje kreditne linije, odobrene družbi Crisco, podpisala aneks h kreditni pogodbi, sklenjeni med to družbo in banko Sanpaolo. V tem aneksu so bili povzeti bistveni pogoji iz prvotne kreditne pogodbe, poleg tega pa sta bili jamstvom, danim že ob sklenitvi te pogodbe, dodani dve novi jamstvi, ki sta ju dala D. in I. Tarcău.
- 11 D. in I. Tarcău sta novi jamstvi, katerih namen je bil zagotoviti vračilo kredita, odobrenega družbi Crisco, dala v obliki pogodbe o zavarovanju z zastavo nepremičnine z dne 7. avgusta 2009, s katero sta na nepremičnini v svoji lasti ustanovila hipoteko v korist banke Sanpaolo, in poroštvene pogodbe, prav tako z dne 7. avgusta 2009, na podlagi katere sta postala poroka za poplačilo vseh zneskov, ki jih je dolgovala družba Crisco v skladu s kreditno pogodbo.
- 12 V skladu s trditvami D. in I. Tarcău sta v prevzem poročstva za kredit, odobren družbi Crisco, privolila le zato, ker je bil njun sin edini družbenik in poslovodja te družbe.
- 13 Ker sta D. in I. Tarcău menila, da sta delovala kot potrošnika in da se zanju uporabljajo določbe zakona št. 193/2000, sta vložila tožbo pri Tribunalul Satu Mare (sodišče v Satu Mareju), s katero sta zahtevala ugotovitev ničnosti aneksa z dne 7. avgusta 2009 ter pogodbe o zavarovanju z zastavo nepremičnine in poroštvene pogodbe ali, podredno, ugotovitev ničnosti nekaterih pogojev iz teh pogodb, ki so po njunem mnenju nepošteni.

- 14 Tribunalul Satu Mare (sodišče v Satu Mareju) je s sodbo z dne 8. maja 2014 zavrnilo ta zahtevek z obrazložitvijo, da se zakon št. 193/2000 v skladu z njegovim členom 1(1) uporablja le za pogodbe, katerih predmet je prodaja blaga potrošniku ali opravljanje storitev zanj, ta pogoj pa naj v sporu o glavni stvari ne bi bil izpolnjen, saj je prejemnica kredita družba Crisco. To sodišče je tudi menilo, da dejstvo, da sta pogodba o zavarovanju z zastavo nepremičnine in poroštvena pogodba akcesorni glede na kreditno pogodbo, prav tako ne omogoča njune vključitve na področje uporabe zakona št. 193/2000 glede na to, da je prejemnica kredita gospodarska družba, ki nima lastnosti potrošnika.
- 15 D. in I. Tarcău sta zoper to sodbo vložila pritožbo pri predložitvenem sodišču.
- 16 V teh okoliščinah je Curtea de Apel Oradea (pritožbeno sodišče v Oradei) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

- „1. Ali je treba člen 2(b) Direktive 93/13, kar zadeva opredelitev pojma ‚potrošnik‘, razlagati tako, da vključuje ali, nasprotno, iz te opredelitve izključuje fizične osebe, ki so kot poroki podpisale anekse in dodatne pogodbe (poroštevne pogodbe, pogodbe o zavarovanju z nepremičnino) h kreditni pogodbi, ki jo je sklenila gospodarska družba za opravljanje svoje dejavnosti, v položaju, v katerem navedene fizične osebe nimajo nobene povezave z dejavnostjo te gospodarske družbe in so delovale za namene, ki so zunaj njihove poslovne ali poklicne dejavnosti?
2. Ali je treba člen 1(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da na področje uporabe navedene direktive spadajo samo pogodbe, ki so jih sklenili trgovci in potrošniki ter katerih predmet je prodaja blaga ali opravljanje storitev, ali spadajo na področje uporabe navedene direktive tudi dodatne pogodbe (pogodba o jamstvu, poroštvena pogodba) h kreditni pogodbi, pri čemer je prejemnik kredita gospodarska družba, navedene dodatne pogodbe pa so sklenile fizične osebe, ki nimajo nobene povezave z dejavnostjo te gospodarske družbe in so delovale za namene, ki so zunaj njihove poslovne ali poklicne dejavnosti?“

Vprašanji za predhodno odločanje

- 17 Člen 99 Poslovnika Sodišča določa, da če odgovor na vprašanje, predloženo v predhodno odločanje, ne dopušča nobenega razumnega dvoma, lahko Sodišče na predlog sodnika poročevalca in po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odloči z obrazloženim sklepom.
- 18 To določbo je treba uporabiti v okviru tega predloga za sprejetje predhodne odločbe.
- 19 Predložitveno sodišče s svojima vprašanjema, ki ju je treba preučiti skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člena 1(1) in 2(b) Direktive 93/13 razlagati tako, da se ta direktiva lahko uporablja za pogodbo o zavarovanju z zastavo nepremičnine ali za poroštveno pogodbo, sklenjeno med fizično osebo in kreditno ustanovo zaradi zavarovanja obveznosti, ki jih je do te ustanove sprejela gospodarska družba v okviru kreditne pogodbe, če ta fizična oseba nima nobene poslovne ali poklicne povezave z navedeno družbo.
- 20 V zvezi s tem je treba opozoriti, da se ta direktiva uporablja, kakor izhaja iz njenih členov 1(1) in 3(1), za pogoje „v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom“, ki niso bili „dogovor[jeni] posamično“ (glej sodbo Šiba, C-537/13, EU:C:2015:14, točka 19).
- 21 Kot je navedeno v deseti uvodni izjavi Direktive 93/13, se morajo enotni predpisi glede nepoštenih pogodbenih pogojev uporabljati za „vse pogodbe“, sklenjene med prodajalci ali ponudniki in potrošniki, kot so opredeljeni v členu 2(b) in (c) navedene direktive (glej sodbi Asbeek Brusse in de Man Garabito, C-488/11, EU:C:2013:341, točka 29, ter Šiba, C-537/13, EU:C:2015:14, točka 20).

- 22 Tako predmet pogodbe – razen pri izjemah, naštetih v deseti uvodni izjavi Direktive 93/13 – ni upošteven za opredelitev področja uporabe te direktive. V tem se navedena direktiva razlikuje zlasti od Direktive Sveta z dne 22. decembra 1986 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi s potrošniškimi krediti (87/102/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 1, str. 326), ki se uporablja samo za pogodbe, s katerimi kreditodajalec odobri potrošniku kredit v obliki odloženega plačila, posojilo ali drugo podobno finančno pomoč, zaradi česar je Sodišče s področja uporabe zadnjenavedene direktive izključilo poroštvene pogodbe (sodba *Berliner Kindl Brauerei*, C-208/98, EU:C:2000:152, točke od 17 do 23).
- 23 Direktiva 93/13 torej z navedbo lastnosti pogodbenih strank, in sicer glede na to, ali delujejo v okviru svoje poklicne dejavnosti ali ne, opredeljuje pogodbe, za katere se uporablja (glej sodbi *Asbeek Brusse in de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, točka 30, ter *Šiba*, C-537/13, EU:C:2015:14, točka 21).
- 24 To merilo ustreza zamisli, na kateri temelji sistem varstva, ki ga uvaja ta direktiva, in sicer, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske moči in ravni obveščenosti, zaradi česar privoli v pogoje, ki jih je prej sestavil prodajalec, ne da bi imel možnost vplivati na njihovo vsebino (glej sodbi *Asbeek Brusse in de Man Garabito*, C-488/11, EU:C:2013:341, točka 31, ter *Šiba*, C-537/13, EU:C:2015:14, točka 22).
- 25 To varstvo je še posebej pomembno pri pogodbi o jamstvu ali poroštveni pogodbi, sklenjeni med bančno ustanovo in potrošnikom. Taka pogodba namreč temelji na osebni zavezi osebe, ki da jamstvo ali poroštvo, da bo poplačala dolg tretje osebe. Taka zaveza tistemu, ki jo da, prinaša znatne obveznosti, katerih učinek je obremenjenost njegovega lastnega premoženja s finančnim tveganjem, ki ga je pogosto težko oceniti.
- 26 V zvezi z vprašanjem, ali je mogoče fizično osebo, ki se zaveže, da bo jamčila za obveznosti, ki jih je do bančne ustanove sprejela gospodarska družba v okviru kreditne pogodbe, šteti za „potrošnika“ v smislu člena 2(b) Direktive 93/13, je treba poudariti, da taka pogodba o jamstvu ali poroštvena pogodba – čeprav jo je, kar zadeva njen predmet, mogoče opisati kot akcesorno pogodbo glede na glavno pogodbo, iz katere izhaja dolg, zavarovan s to akcesorno pogodbo (glej, v kontekstu Direktive Sveta z dne 20. decembra 1985 za varstvo potrošnika v primeru pogodb, sklenjenih zunaj poslovnih prostorov (85/577/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 1, str. 262), sodbo *Dietzinger*, C-45/96, EU:C:1998:111, točka 18) – z vidika pogodbenih strank pomeni ločeno pogodbo, če je sklenjena med osebami, ki niso stranke glavne pogodbe. V kateri vlogi so delovale stranke pogodbe o jamstvu ali poroštvene pogodbe, je torej treba presojati z vidika teh strank.
- 27 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je pojem „potrošnik“ v smislu člena 2(b) Direktive 93/13 objektivni (glej sodbo *Costea*, C-110/14, EU:C:2015:538, točka 21). Presojati ga je treba glede na funkcionalno merilo, in sicer ali se zadevno pogodbeno razmerje uvršča v okvir dejavnosti, ki se ne opravljajo za poslovne ali poklicne namene.
- 28 Nacionalno sodišče, ki odloča v sporu o pogodbi, ki lahko spada na področje uporabe te direktive, mora ob upoštevanju vseh okoliščin obravnavanega primera in vseh dokazov preveriti, ali je mogoče zadevno pogodbeno stranko opredeliti kot „potrošnika“ v smislu navedene direktive (glej v tem smislu sodbo *Costea*, C-110/14, EU:C:2015:538, točki 22 in 23).
- 29 V primeru fizične osebe, ki je dala jamstvo za izpolnitev obveznosti gospodarske družbe, mora nacionalno sodišče tako ugotoviti, ali je ta oseba delovala v okviru svoje poslovne ali poklicne dejavnosti ali zaradi funkcionalnih povezav, ki jih ima s to družbo, kot je vodenje te družbe ali nezanemarljiva udeležba v njenem kapitalu, ali pa je delovala za zasebne namene.
- 30 V teh okoliščinah je treba na postavljeni vprašanji odgovoriti, da je treba člena 1(1) in 2(b) Direktive 93/13 razlagati tako, da se ta direktiva lahko uporablja za pogodbo o zavarovanju z zastavo nepremičnine ali za poroštveno pogodbo, sklenjeno med fizično osebo in kreditno ustanovo zaradi

zavarovanja obveznosti, ki jih je do te ustanove sprejela gospodarska družba v okviru kreditne pogodbe, če je ta fizična oseba delovala za namene, ki ne spadajo v okvir njene poslovne ali poklicne dejavnosti, ter ni funkcionalno povezana z navedeno družbo.

Stroški

- 31 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (šesti senat) sklenilo:

Člena 1(1) in 2(b) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da se ta direktiva lahko uporablja za pogodbo o zavarovanju z zastavo nepremičnine ali za poroštveno pogodbo, sklenjeno med fizično osebo in kreditno ustanovo zaradi zavarovanja obveznosti, ki jih je do te ustanove sprejela gospodarska družba v okviru kreditne pogodbe, če je ta fizična oseba delovala za namene, ki ne spadajo v okvir njene poslovne ali poklicne dejavnosti, ter ni funkcionalno povezana z navedeno družbo.

Podpisi